

PLANOWANIE DNIA Z DZIECKIEM W DOMU – METODA MONTESSORI

Obecna sytuacja zmieniła rozkład dnia w wielu domach. Dzieci nie wychodzą do szkół i przedszkoli. Rodzice lub inni członkowie rodziny, którzy pozostają z maluchami powinni organizować im czas w podobny sposób, jak dzieje się to w placówkach. Inspiracją dla rodziców do tworzenia rozkładu dnia może być pedagogika Marii Montessori, włoskiej lekarki, twórczyni tzw. „Dziecięcych Domów” (*Casa dei Bambini*) jako alternatywy dla powszechnego systemu edukacji.

Dlaczego Metoda Montessori może być inspirująca? Zakłada ona, że jednocześnie w „domu” przebywają dzieci w różnym wieku. To idealna propozycja, jeśli macie przynajmniej dwójkę dzieci. Starsze rodzeństwo może być wtedy wdrażane do pomagania młodszemu, co rodzi dumę, że już coś potrafią, a młodszy dużo szybciej się uczy obserwując brata lub siostrę. Rozkład dnia pozwala dzieciom odnaleźć się w nowej rzeczywistości, zwiększa poczucie bezpieczeństwa. Warto rozrysować graficznie rozkład godzin tak, żeby dzieci wiedziały co po czym następuje, a wcześniej zapoznać maluchy z każdym punktem. Pamiętajcie, że w każdym domu taki rozkład może wyglądać inaczej. Poniższe zestawienie można potraktować jako inspirację.

Poniżej przedstawiam oryginalne zalecenia dotyczące przebiegu dnia w Metodzie Montessori.

PROPONOWANY HARMONOGRAM GODZIN W „DOMU DZIECIĘCYM”

Otwarcie o dziewiątej - Zamknięcie o szesnastej

9:00–10:00. Wejście. Powitanie. Kontrola czystości osobistej. Ćwiczenia z życia praktycznego; dzieci pomagają sobie nawzajem ubrać się, zmienić obuwie itp. Przechodzenie przez pokój, aby zobaczyć, czy wszystko jest odkurzone i uporządkowane. Język: czas rozmowy: zachęcanie każdego dziecka do krótkiego opisu wydarzeń z dnia poprzedniego.

10:00–11:00. Ćwiczenia intelektualne. Lekcje obiektywne przerywane krótkimi okresami odpoczynku. Nomenklatura, ćwiczenia zmysłowe.

11:00 - 11:30. Prosta gimnastyka: zwykłe ruchy wykonywane z wdziękiem, normalna pozycja ciała, chodzenie, maszerowanie w szeregu, pozdrowienia, ruchy wymagające koncentracji uwagi.

11:30 – 12:00. Obiad.

12:00-13:00. Swobodna zabawa

13:00-14:00. Gry zaplanowane, jeśli to możliwe, na wolnym powietrzu. W tym okresie starsze dzieci włączają ćwiczenia praktyczne, sprzątanie pokoju, odkurzanie, stawianie zabawek w porządku. Ogólna kontrola czystości: rozmowa.

14:00-15:00. Prace ręczne. Modelowanie, projektowanie np. lepienie z gliny.

15:00-16:00. Gimnastyka zbiorowa i piosenki, jeśli to możliwe na świeżym powietrzu. Obserwowanie roślin i zwierząt oraz opieka nad nimi.

Źródło: The Montessori Method. Scientific pedagogy as applied to child education in "The Children's Houses" with additions and revisions by the author by Maria Montessori

Jak można to przełożyć na warunki domowe?

Warto w tym miejscu podkreślić, że w Metodzie Montessori na równi z rozwojem intelektualnym, nauką pisania, czytania i liczenia traktuje się tzw. naukę czynności dnia codziennego (np. ubieranie się, sprzątanie, nakrywanie do stołu, przygotowywanie posiłków), prawidłowe żywienie dzieci, rozwój ruchowy – ćwiczenia i zabawy, kontakt z naturą – poznawanie roślin i zwierząt, opieka nad nimi, prace manualne (masy plastyczne, konstruowanie z klocków, malowanie), „edukację zmysłową” – wykorzystywanie wszystkich zmysłów w poznawaniu – wzroku, dotyku, smaku, słuchu. Być może czas spędzony w domu to dobry moment, żeby skupić się na przykład na czynnościach dnia codziennego - ścieraniu kurzy, zmiataniu, przygotowywaniu własnoręcznie kanapek na śniadanie. Dobrą stroną obecnej sytuacji jest to, że teraz nareszcie nie brakuje na to czasu. Warto pamiętać, że to istotne elementy w rozwoju dziecka. Nie należy, szczególnie małych dzieci, zmuszać do aktywności wybranych przez dorosłego. Maria Montessori dużą wagę przywiązuje do wolności dziecka i stwarzaniu mu odpowiednich warunków, które sprawią, że zainteresowanie pisaniem, czytaniem czy liczeniem pojawi się samoistnie. Te warunki to przede wszystkim **uporządkowana przestrzeń oraz rozkład dnia.**

Śniadanie w placówkach montessoriańskich zazwyczaj dostępne jest w formie “szwedzkiego stolika śniadaniowego”. Dzieci samodzielnie robią kanapki, nalewają herbatę, wodę, sprzątają po sobie, jeśli potrzebują wsparcia, uzyskują je. Mają możliwość usiąść do śniadania tyle razy, ile potrzebują i swobodnie wybrać sobie porę na jedzenie (w ramach ogólnego czasu przeznaczonego na posiłek w rozkładzie dnia). Posiłki w przedszkolu to czas doskonalenia umiejętności samoobsługowych, ćwiczenia kulturalnego zachowania przy stole, komunikacji oraz możliwość nawiązywania relacji społecznych. Obiad spożywany jest

wspólnie, najlepiej po wcześniejszym spacerze. Dzieci dążą do samodzielnego nakrywania do stołów, nakładania jedzenia oraz sprzątania. Nauczyciele (lub rodzice) towarzyszą w tej nauce dzieciom i w razie potrzeby są dla nich wsparciem. Mam nadzieję, że ten opis jest dla Państwa inspirujący i chcielibyście wypróbować niektóre elementy we własnych domach.

Przez elementy gimnastyki Maria Montessori rozumie takie ćwiczenia, które nie wymagają żadnego specjalistycznego sprzętu. Poleca marsz - na początku nie musi on nawet być rytmiczny, ważne, żeby dziecko dobrze opanowało ten ruch. W dalszych etapach dobrze jest towarzyszyć mu śpiewaniem krótkich piosenek, ponieważ zapewnia to ćwiczenie oddechowe bardzo pomocne we wzmacnianiu płuc. Później można dodawać inne elementy ruchowe do znanych piosenek np. „Budujemy mosty dla pana starosty”, „Mam chusteczkę haftowaną” albo „Chodzi lisek koło drogi”.

Pewnie zwrócili Państwo uwagę, że w proponowanym rozkładzie pojawiają się zabawy na świeżym powietrzu. Jeśli nie jest możliwe wyjście na spacer należy wietrzyć pomieszczenia, w których przebywają dzieci. Ubranie się w kurtkę, ciepłe buty, czapkę i szalik i wyjście nawet na balkon, żeby podlać rośliny, to przynajmniej pół godziny w waszym rozkładzie dnia, a dziecko ma możliwość ćwiczenia samodzielnego ubierania i rozbierania się. Wyobrażam sobie też całkiem przyjemne zabawy ruchowe (jeśli dziecko jest odpowiednio ubrane) przy otwartym oknie lub balkonie. Na pewno zauważą Państwo pozytywną zmianę w porównaniu do dni, gdzie całą dobę dzieci są zamknięte w mieszkaniu.

Podczas „kontroli czystości” i sprawdzania, czy pomoce są poodkładane na miejsce Maria Montessori zaleca jedynie zwracanie uwagi dziecka mówiąc na przykład „Miejsce klocków jest w tym pudełku” zamiast wydawania poleceń „Włóż te klocki do pudełka”. Opisując to, co się widzi („sztućce po obiedzie zostały na stole”) lub przypominając o zasadach („miejsce brudnych naczyń jest w zlewie”) uczymy dzieci odpowiedzialności za wspólną przestrzeń bez rozkazywania czy obwiniania (którego nikt nie lubi).

Z moich rozmów z rodzicami, którzy zostali zmuszeni przez sytuację do pozostania w domach z dziećmi wynika, że wprowadzanie rozkładu dnia jest bardzo dobrze przyjmowane przez dzieci. Nawet jeśli pozornie wydaje się, że nasze maluchy chciałyby cały dzień spędzać na przyjemnościach czy np. na oglądaniu TV, to proszę uwierzyć, że tak nie jest. Każdy przedszkolak i dziecko w młodszym wieku szkolnym dobrze reaguje na wprowadzenie

uporządkowanego rytmu dnia, w którym jest czas na pracę, na zabawę, na higienę i posiłki, na ruch i na kreatywność.

Przedstawienie planu dnia w formie obrazkowej pozwoli dzieciom nieczytającym na poznanie go. Można skorzystać z gotowych obrazków przedstawiających różne aktywności np. ze strony <https://panimonia.pl/2016/10/22/plan-dnia-przedszkolaka-obrazki-do-pobrania/>.

Wspólne tworzenie planu dnia to również doskonała okazja na zapoznanie się z tarczą zegara i godzinami.

Życzę Państwu wytrwałości oraz powodzenia we wprowadzaniu elementów rozkładu dnia w Waszych domach.

Irena Mydlarz – psycholog

Dzieci przygotowują posiłek i ustawiają naczynia na stole w Szkole Zakonu Franciszkanów w Rzymie (Źródło: The Montessori Method. Scientific pedagogy as applied to child education in "The Children's Houses" with additions and revisions by the author by Maria Montessori)